

De Heraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 98, te Amsterdam.
Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 29 Augustus 1915. N°. 1962.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 8.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

„Mijn Wilt in hun binnenste“.

Maar dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israel maken zal, spreekt de HEERE: Ik zal mijn wet in hun binnenste geven, en zal die in hun hart schrijven; en Ik zal hun tot eenen God zijn, en zij zullen Mij tot een Volk zijn.
Jeremia XXXI : 33.

Toen de mensch, gelijk God hem geschapen had, voor Gods aangezicht in het paradijs stond had hij te kiezen tusschen tweeërlei: hij zou of naar Gods bestel beeld zijn, oftewel hij zou origineel optreden.

Beeld of origineel, een andere keuze was er niet. God wilde dat hij drager van zijn Beeld zou zijn, maar een satanisch influisteren kon hem ook prikkelen, om zich origineel te willen aanstellen.

De mensch kon daarom aan die alles beslissende keuze niet ontkomen. Hij moest of uit volle overtuiging kiezen voor wat God wilde dat hij zijn zou, of deed hij dit niet, dan verviel hij vanzelf in wat satan van hem maken wilde, een op zich zelf staand, zelfstandig, een zich zichzelf bepalend wezen, en dus origineel.

Als drager van het Beeld, was de zoo pas geschapen mensch een afhankelijk schepsel. Niet hij zelf maakte van zijn persoon wat hij zijn zou, maar de bepaling hiervan lag in God. Zoals Gods Beeld was, zoo was in gelijkenis zijn Beeld. En conform dat Beeld zou de mensch zijn.

Niet alsof daarom alle menschen eender zouden zijn, en beantwoord zouden hebben aan één model. God is geen model, maar drukt, om de oneindigheid van zijn wezen, in oneindige variatie zijn Beeld uit, en daarom zou in oneindige verscheidenheid de menschheid den grondtrek van Gods Wezen afschaduwen. Zoo zou God, en God alleen, bepalen hoe de mensch als type, en het eindeloos aantal leden der menschheid in hun verscheidenheid zou zijn. Elk mensch iets eighens, maar altoos naar het Beeld Gods. Niet zelf zijn eigen wezen bepalend, maar zijnde zoals Gods Beeld zich in hem uitdrukte.

Rijk, schier Goddelijk rijk, maar volstrekt afhankelijk.

En juist dat wilde satan niet. En daarom fluisterde hij den mensch in: Breek met dit Beeld. Wees liever uzelf. Wees vrij. Wees origineel. Niet beelddrager Gods, maar zelf-schepper in uw ziel, in uw overlegging, in uw bedoeling van een eigen, een zelfstandig, een uit uzelf opkomend, een origineel wezen.

Adam koos 't toen om origineel te zijn, en hierna stootte hij de Wet Gods uit zijn binnenste uit, en zette zichzelf wet en regel.

Vandaar kwam het, dat de reddende genade toen beginnen moest met hier Wet en regel van buiten op te leggen.

Op Sinaï werd dit verwektelijk. Sinaï bracht de Wet Gods niet in 't hart terug, maar legde ze van buiten op. En niet Sinaï, maar de wedergeboorte hergaf den zondaar de Wet Gods van binnen. Baart God een zondaar weder, dan, maar ook dan eerst, schrijft Hij zijn heilige wet weer in zijn binnenste.

Wat in die wedergeboorte den bekeerde ten deel valt, is niet iets nieuws. Het is slechts, wat de wet aangaat, een terug erlangen van wat God in de schepping den mensch geschonken had, en dat hij door demonisch origineel te willen zijn, verloor. Zeker, de wedergeboorte heeft bovendien dit, dat wie in 't nieuwe leven herboren is, er niet meer uit kan vallen, en dit kon Adam in het paradijs wel. Ter zake van de wet daarentegen was het in schepping en herschepping éénzelve gelijk bestel: De wet Gods geschreven in 's menschen binnenste. Van daar geen Sinaï. Geen uitwendige wet op schrift, maar Gods wet gegrift in 't hart. Let er nu wel op, dat 't zoo in heel Gods Schepping is, niet enkel met den mensch, maar met alle creatuur.

Wat we natuurwetten noemen, zijn niet anders dan vaste wetten, die God in 't wezen van het water, van de lucht, van magneet en electrischen stroom heeft ingelegd.

Er komt bij de lucht, bij het water, en zooveel meer, niet een geschreven wet bij, maar de natuurwet voor alle stoffelijke dingen zit in die dingen zelve in, en werkt er vanzelf in.

Niet anders is het met de plant. Die komt uit 't zaad in wortel en stengel op, en schiet blad en bloem juist zoals God besteld heeft dat de plant 't doen zou. De roos zoo heel anders dan de orchidee. En

het grasbloempje weer zooveel simpeler, maar altoos naar de wet die God voor elke plant van binnen in haar wezen gegeven heeft.

En nog sterker bespeurt ge dit in de wereld der dieren. De nachtegaal zingt naar vaste wet, doch ook die zangwet van de nachtegaal wordt aan dezen vogel bij het opgroeien niet uitwendig in schrift voorgehouden. Zoals de nachtegaal zingt, en de bij haar honig puurt, en de mier haar nest bouwt, geschiedt dit alles naar vaste wet, en wel naar een wet geschreven in hun binnenste. Uitwendig geleerd wordt hier niets.

En zoo nu ook was het bij Adam in het paradijs. Gods wet stond ook hem geschreven in zijn binnenste. Alleen, hij moest zelf die wet willen. En dat hij dit niet wilde, maar origineel verkoos te zijn, dat bracht hem ten val.

Nu kan een mensch, eenmaal uit die Wet Gods uitgevallen, ze zelf niet meer terugrijpen. Hij poogt 't wel. Hij grijpt er telkens weer naar. Maar ze ontglipt hem gedurig opnieuw. Hij kan de Wet Gods lezen, zich hooren voorzeggen, ze van buiten leeren. Maar dit alles baat niet. In dit uitwendig pogen schuilt geen innerlijke kracht. Vandaar dat alleen genade ons redden kan.

En nu is dit het indrukwekkende, dat die genade juist terugbrengt wat met den val in zonde te loor ging. Die genade brengt de Wet Gods weer in 't binnenste van 's menschen wezen, en schrijft ze weer in zijn hart.

Twéeërlei worstelt dan in u. Van den eenen kant werkt nog gedurig uw zondig origineel op; tot ge het loslaat met berouw het van u werpt. En van den anderen kant gaat God voort, om met zijn Goddelijke griffie zijn Wet in uw hart in te schrijven, steeds klaarder, steeds duidelijker, tot het er voor eeuwig in gegrift staat, en er niet meer uit kan.

Zoolang op aarde ons leven doorgaat, kan dit dan nog bittere teleurstelling geven. Een demonische macht poogt telkens weer uit te vlakken, wat God op de tafelen van uw hart schreef. Maar al schijnt satan soms een oogenblik te winnen, hij wint toch niet.

God schrijft door.

En niet lang meer, of van uit uw binnenste zingt ge even zuiver als de nachtegaal.

Gode tot prijs van zijn Naam, en uw ziel tot heiligen wellust.

Dr. A. K.

Voor Kootwicks scholen.

In hartelijken dank ontvangen: Uniegift van A. te A. f 10; N. N. postmerkt Heteren f 5. Dringend verzoeken wij onze scholen te willen gedenken.

Da. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.
Kootwijk.

Officieele Berichten.

De Classe te 's Hertogenbosch besloot op haar laatste jaargang vergadering, om tot de Kerken in ons land het vriendelijk verzoek te richten, bij vertrek van Doopleden naar het Zuiden, hiervan de betrokken Kerken in het Zuiden kennis te willen geven. Gedurig blijkt dat, bij nalatigheid hiervan, Doopleden in deze streken van groote verleiding, niet beaard werden en voor het kerkelijk leven verloren gingen.

Namens de Classis.
H. DEKKER, Scriba.

Art. 13 K. O.

Aan alle Classicale Correspondenten is verzonden eene circulaire inzake de acten van Emeriteering en Pensionneering, volgens opdracht van de Generale Synode van 's-Gravenhage 1914. Mochten er Correspondenten zijn, die deze circulaire niet ontvangen hebben, dan worden zij vriendelijk verzocht daarvan kennis te geven aan den uitgever J. Zomer te Wageningen.

W. B. RENKEMA.

Secret. v. d. Generale Kas.

Kort verslag van de vergadering der classis Gouda, op 3 Aug. 1915, te Gouda.

I. Opening door Dr. Van Setten namens de roepende kerk van Lekkerkerk.

II. Credentiebrieven onderzocht. Alle kerken op wettige wijze vertegenwoordigd. Krimpen en Lekkerkerk komen eerst later ter vergadering.

III. Het moderamen is als volgt samengesteld: Da. P. van Hoven, praeses, Da. J. B. Jansen, scriba, en Da. B. van Halsema, assessor. Tot

de komst van den praeses wordt het praesidium waargenomen door den assessor.

IV. Notulen gelezen en goedgekeurd.

V. Naar aanleiding van ingekomen stukken wordt besloten, dit trimester geen steun te verleen aan vacante kerken buiten de classis.

VI. De kerk van W. vraagt en verkrijgt advies inzake doopleden.

VII. Verschoft ter vergadering van Dr. Rolloos, predikant te Veendam.

VIII. De kerken van Gouda en Oudewater rapporteeren over de approbatie van de stukken van Dr. Rolloos. Sinds vertrokken naar Veendam. De classis gaat hiernaede accoord. Ook worden de stukken van Dr. Jaspers, die de roeping aannam naar Beekbergen, ter vergadering onderzocht en goedgekeurd.

IX. Regeling der vacaturendiensten:

Lekkerkerk: D. D. Andree, Van Halsema, Van Hoven, Van Setten.

Moordrecht: Dalhuijsen, Osinga.

Ouderkerk a. d. IJssel: Jansen, Sap.

Reeuwijk-Sluiswijk: Voigt, Wielenga.

Als consulent van Lekkerkerk wordt aange-

wezen Da. van Setten, en van Moordrecht Da. Dalhuijsen.

X. De boeken der Deputaten voor Theol. School, Theol. Fac. V. U., Middelhamis en Rijn-Prinsen worden nagezien en in orde bevonden.

XI. Voorlezing en vaststelling van de begroeping der Hulpbehoefende Kerken in de classis. De deputaten ad hoc en die ad examina worden gecontinueerd.

XII. Bespreking van de verschenen acta der jongste Partic. Synode.

XIII. De kerk van H. vraagt, welke gedragslijn inzake de Pinkster-collecte wordt gevolgd. Verschillende handelwijzen. De classis spreekt uit, dat voor iedere kerk het ideaal moet zijn: vaste bijdrage plus Pinkster-collecte.

XIV. Mededeelingen over de Zending door Dr. Sap:

1. Op advies van Dr. Gehrels is nog geen pleegzuster voor Wonosobo benoemd.

2. Dr. G. hoopt in October naar Indië te vertrekken. Deputaten zullen er naar staan, dat alle kerken bij het afscheid van Dr. G. worden uitgenodigd.

3. Naar aanleiding van een vraag wordt door Deputaten een concept-regeling voor den arbeid ten behoeve van de linnenkast enz. van het ziekenhuis te Wonosobo spoedig toegezegt.

XV. Roepende kerk voor de volgende vergadering: Moordrecht. Alsdan is Da. Jansen praeses.

XVI. Rondvraag. De kerk van O. vraagt en ontvangt advies betreffende het beroepingswerk. De kerken van R.-S. geven inlichting over het niet-beroepen van Da. N.

XVII. Storting van bijdragen en collecten.

XVIII. Br. Slothouwer, afgevaardigde der kerk van W., ontvangt gelukwensen en heilbode der classis bij zijn 50-jarig jubileum in den dienst van het Christelijk Onderwijs.

De dienaren des Woords Rolloos en Jaspers richten zich met een hartelijk woord van afscheid tot de classis, hetwelk door den praeses wordt beantwoord. Beiden leeraren wordt toegezonden Ps. 121 : 4.

D.D. van Halsema en van Hoven, die voor een roeping naar elders bedankten, worden in waardeerende bewoordingen gelukgewenscht met hun genomen besluit.

XIX. Opwekking van den classicalen correspondent voor den arbeid in Rijn-Prinsen, dat de kerken niet vertragen in haar steun.

XX. Sluiting.

Op last der classis,

B. VAN HALSEMA, assessor.

AGENDA voor de 26e Centrale Diaconale Conferentie, D. V. te houden te Amersfoort op Woensdag 15 Sept. 1915, in de zaal van 't Buitengoed „Birkhoven“. Aanvang 's morgens 10½ uur.

1. Opening der Vergadering.
2. Lezing der notulen en presentie-lijst.
3. Verkiezing van Comité-leden.

Aan de beurt van afreding zijn de Comité-leden, die gekozen zijn voor de provincies: Groningen, Overijssel, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant. De afredende broeder J. H. Kok is niet in het diakenambt gebleven en derhalve naar de gewoonte onder ons niet herkiesbaar.

Het Comité stelt de volgende kandidaten: voor Groningen: J. Andriessen, Groningen (aftr. lid), J. E. van Buuren, Delfzijl, P. Jonkhoff, Groningen;

voor Overijssel: J. Hagenbeek, Zwolle, A. Zomer, Kampen;

voor Utrecht: W. v. d. Linden, Utrecht (aftr. lid), H. J. Bast, Amersfoort, N. de Vogel, Vleuten—de Meern;

voor Zuid-Holland: Mr. A. J. L. van Beek Calken, 's-Gravenhage (aftr. lid), H. Baarman, Leiden, G. v. d. Lee, 's-Gravenhage;

voor Noord-Brabant: H. D. L. den Engelse, Zevenbergen (aftr. lid), L. van Drimmelen, Klundert, A. van Sprang, Fijnaart.

4. Wat hebben de tegenwoordige tijdsomstandigheden onze Diaconieën te zeggen?

Het Comité.

Inleider: Prof. Dr. H. Bouwman (De stellingen zullen op aanvraag, zoo spoedig mogelijk toegezonden worden).

5. Hoe te handelen met een moederjarig persoon, tot nog toe voor rekening der Diaconie elders verpleegd, wiens geestelijke vermogens van dien aard zijn, dat hij onder curatele moet blijven, maar die overigens lichamelijk geschikt is om gedeeltelijk in eigen onderhoud te voorzien?

Diaconie der Geref. Kerk A te Spakenburg.

6. Is de Diaconie verplicht telken jare vóór den 1en Juni aan het Gemeentebestuur de vragen te beantwoorden, die gedaan worden met de lijsten over de beoefening van armen door instellingen van weldadigheid, bedoeld bij lett. A. van art. 2 der Armenwet? (Dit jaar is veel meer gevraagd, dan anders.)

Diaconie der Geref. Kerk te Aarlanderveen.

7. Hoe te handelen met eene alleen wonende oude vrouw die hulpbehoevend begint te worden, nu deze noch in hare eigen woning, noch bij anderen onder voortdurend toezicht wenscht te zijn?

Ter toelichting van bovenstaande vraag waarvoor onze Diaconie zich onlangs geplaatst zag, diene:

dat zij in het onderhavige geval bedoelde zuster wenschte te doen opnemen in een gezin van bejaarde lieden, leden der gemeente, zonder kinderen, ten einde haar een betere verzorging en oppassing te geven;

dat dit pogen algemeen werd toegejuicht door ieder die bedoelde zuster meer van nabij kende, en de gebreken van den ouden dag bij haar waarnam, en bij den geheelen Kerkeraad steun vond; dat echter op het oogenblik dat zij plan- neren moest maken hare woning te verlaten, zij beslist weigerde dit te doen en niet geen moge- lijkheid er toe te brengen was, hoe de Diaconen en andere personen waarin zij steeds vertrouwen stelde, haar ook trachten te overtuigen, dat dit voor haar noodzakelijk was.

dat de Diaconie echter, na de familie geraad- pleegd te hebben, geen vrijmoedigheid heeft kunnen vinden deze zuster, tegen haar wil uit hare woning te doen, vreezende dat dit voor hare nieuwe verzorgers vele onaangenameheden zou geven;

dat de Diaconie daarom de zaak heeft gelaten zoo als zij was, met dien verstande dat zij wat meer toezicht krijgt dan voorheen.

Gaarne zou onze Diaconie hierover de meening Uwer vergadering vernemen, ten einde zich meer verantwoord te gevoelen bij een eventueel onge- val van deze zuster.

Diaconie der Geref. Kerk te Tiel.

8. Moet de Diaconie blijven voortgaan met steun te bieden aan ouden van dagen, die onder allerlei voorwendsels beslist weigeren te worden opgenomen in het „Rusthuis“, alhoewel zulks naar het oordeel der br. diaconen voor beide partijen profijtelijk zou zijn te achten.

Ter toelichting diene, dat wij in het bezit zijn van een „Wees- en Rusthuis“.

Niettemin broeders diaconen er van overtuigd zijn, dat degenen die er in worden verpleegd, in elk opzicht overvloedig genieten 't geen ter hunner verzorging van noodde is, blijven een aantal ouden van dagen, (voor 't meereendeel alleen wonende weduwen) beslist weigerden hun intrek in dit huis te nemen, zoodat, ware het niet dat de behoeften uit naburige kerken de ledige plaatsen gedeeltelijk bezetten, de tijd wel eens niet verre zou kunnen zijn, dat deze schoone Stichting bijna of geheel onvolkt werd.

Het voortdurend meeningverschil, 't welk over deze aangelegenheid bestaat, was oorzaak, dat besloten werd deze kwestie eens aan het oordeel der Conferentie te onderwerpen.

Diaconie der Geref. Kerk B te Maassluis.

8. Is het de roeping der Diaconie voor de verpleging in een Chr. Sanatorium te zorgen van een tuberculose lijder, behoeftig lid der gemeente? Zoo ja, is dan de oprichting van een klassikaal of provinciaal fonds noodig?

Toelichting. Reeds meermalen deed zich bij ons het geval voor, dat een lid der gemeente, om de groote kosten aan sanatoriumverpleging verboden, door het burgerlijk-armbestuur ge- holpen en opgenomen werd in een neutrale inrichting.

Diaconie der Geref. Kerk te Idskenhuisen.

10. Zou het niet gewenscht zijn, bij de Gemeentebesturen aan te dringen op restitutie van gelden uit den Hoofdelijken Omslag verkregen, waarvan in enkele gemeenten een aanzienlijk deel komt ten bate van de algemeene armen?

Toelichting: Onze diaconieën zouden daardoor in staat gesteld worden haar eigen armen te verzorgen.

Diaconie der Geref. Kerk te Idskenhuisen.

Buitenland.

Duitschland. Behandeling van Duit- sche zendingen in Engelsch- Indië.

De Engelsche regeering heeft gemeend zich over de behandeling der Duitse zendingen in Indië te moeten rechtvaardigen, en wel door een nota door middel van het internationale comité van het Roode Kruis. Over dit stuk laat de Missionsinspector Frohmer in het Juli- nummer van de *Heidenbote* zich aldus uit: „De Engelsche zendingen Anderson en Carter zijn door de Engelsche regeering ontvangen, en kregen gelegenheid om de bezorgdheid en de bezwaren der Duitse missie aan de regeering voor te dragen. Zij werden vriendelijk aangehoord; hun werd verzekerd dat men hen zoo veel mogelijk zou tegemoet komen, zoodat onze gevangenen te Ahmednagar de hoop koesterden, dat wellicht eenigen van hen naar hun stations zouden mogen wederkeren en dat anderen met hunne vrouwen te Bellary zouden vereenigd worden. Maar noch het een, noch het ander is geschied. Immiddels heeft zich de Engelsche regeering over hare behandeling der Duitse zendingen uitgesproken, en daar zij de overtuiging heeft, dat zij zich voorbeeldig in dit opzicht heeft gedragen,

zoo wordt dit antwoord van uit Genève door het internationale comité van het Roode Kruis ver- breid. Daarin wordt betoogd, dat het grootste deel van de Duitse zendingen niet geïnterneerd is, en door de regeering gesteund, voortwerkt; dat men van den aanvang af er op uit is geweest de Duitse zendingen, voor zoover zij zich tot hun zendingswerk bepalen en zich van vijandige handelingen en uitingen onthouden, met groote tegemoetkoming te behandelen.

Daar men zich echter van Duitse zijde niet algemeen de noodige beperkingen opgelegd heeft, zijn voorzichtigheidsmaatregelen noodig geworden, en de regeering betreurt dit. Waar interneering noodig werd, is deze geschied met alle mogelijke voorzorgen voor de gezondheid en het welzijn van de betreffende personen. De regeering had het aan het beleid der plaats- lijke overheid overgelaten, de missies op parool op hunne stations te laten, zoolang zij zich goed gedragen“.

De Missionsinspector antwoordt hierop kort en bondig. „Dit alles is niet in overeenstem- ming met de feiten. Het is juist, dat vele Duitse zendingen — ofschoon niet ongehin- derd, hun arbeid mogen verrichten, maar de geïnterneerden zijn allen, op weinig uitzonde- ringen na, van Bazil. Er kan geen schaduw van bewijs geleverd worden, dat zij zich op de boven aangeduide wijze schuldig hebben ge- maakt; en dat hunne interneering en behande- ling zoo min mogelijk kwetsend geweest is, kan niet gezegd worden.“

Dat al onze Duitse zendingen, met uit- zondering van twee, die in hunne school niet konden gemist worden, d. w. z. dat allen onder de 45 jaar gevaarlijk voor den staat geweest zijn, is op zich zelf reeds onwaarschijnlijk. Het bewijs voor het tegendeel kan geleverd worden. Maar er is niets onderzocht, eene rechtvaardig- ing was onmogelijk. Of op de toezegging der regeering den toestand der zendingen te Ahmed- nagar verbeterd is, moet afgewacht.“

Engeland. Vermindering van leden in de Methodistische kerk. Na- werking der Kikoejoe-zaak.

De Conferentie of Synode der Wesleyaansche Methodistische kerk is dezer dagen te Birming- ham gehouden. Gedurende negen achtereen- volgende jaren moest op deze vergaderingen geconstateerd worden, dat het aantal leden der Wesl. Meth. kerk steeds afneemt en dat het aantal leerlingen der Zondagschool eveneens gedurig vermindert. Dit is een bedrevend verschijnsel. In het jaar 1914 was de vermin- dering van Zondagschool-leerlingen zelfs 16,846. Op de conferentie der Gemeinde Methodistische Kerk werd eveneens gerapporteerd, dat het getal Zondagschool-leerlingen in 1914 met 6,036 afnam. Men zocht natuurlijk naar ver- klaring van dit verschijnsel. Een lid der Metho- distische kerk meende, dat de organisatie van het Methodisme in het ongereede gemaakt is, en dat men in deze richting naar verbetering moest zoeken. Wat het vermindert bezoek der Zondags- school betreft, zal zeker een verbeterde organisatie het verminderen van het getal Zondagschool- leerlingen kunnen tegengaan. Doch dit geldt niet alleen de Methodistische kerk, maar alle kerken. Maar al te veel wordt verzuimd, als men verhuist, daarvan kennis te geven, en daar- door worden leerlingen verloren.

Maar is het feit dat menigen in een andere woonplaats zich gaat vestigen, zonder zich in die nieuwe woonplaats te laten kennen als lid der kerk, niet tekenend voor de omstandigheid, dat het inwendige leven der kerk is verzwakt? Wanneer er krachtig, opbruissend leven in de Kerken is, worden alle moeilijkheden onder de oogen gezien en grootdeels overwonnen. Doch als de geest van een diepen slaap over de gemeente ge- komen is, worden schier alle moeilijkheden en bezwaren onoverwinnelijk.

Zou de verklaring van den achteruitgang der Methodistische Kerken in Engeland niet hierin liggen, dat op de conferentie van verleden jaar 494 leden het goedkeurden dat een hooge leeraar, die een aanhanger is van de moderne Schrift- critiek, werd gehandhaafd? Als slechts een zeer kleine minderheid, nauwelijks één op de hon- derd, tegen de opleiding van de aanstaande dienaren der Kerk door een modern hooge leeraar protestteert, is het met die Kerk treurig gesteld. Hetzelfde verschijnsel dat in de Methodistische kerken van Engeland wordt waargenomen, ziet men ook in de Duitse Broedergemeente.

Het is een feit dat vele hoogerkerkelijke Anglicanen dreigen met hun overgang tot de Roomsche kerk. Aanleiding daartoe is de Kikoejoe-zaak. Wij deelden daaromtrent reeds het een en ander mede, en herinneren slechts dat een Anglicaanse bisschop in Afrika te Kikoejoe avondmaalsgemeenschap had geoe- fende met eene vrije kerk. Deswege door een zijner ambtgenooten aangeklaagd, heeft de aartsbisschop van Canterbury uitgesproken, dat in geval een lid der Anglicaanse kerk geen avondmaalsgemeenschap hebben kan in zijn eigen kerk, hij het niet veroordeeld, dat deze elders gezocht werd. Dit was, hoe voorzichtig de uit- spraak van den primaat der Anglicaanse of Epis- copale kerk ook geformuleerd werd, geen koren op den molen der Hoogerkerkelijke ritualisten in Engeland, en daarom dreigen zij thans met een grooten exodus naar de Roomsche Kerk. Daar- uit is te verklaren de ijver, waarmede men trachte uit te toonen, dat de uitspraak van den aarts- bisschop van Canterbury niet een kerkelijke, maar eene persoonlijke geweest is. Of dit waar is, kun- nen wij niet beslissen. Dit is zeker, dat velen, die door de uitspraak van den aartsbisschop zich beward gevoelen, eigenlijk met hun hart hangen aan de Roomsche kerk. Wellicht ware

het een zegen voor de Episcopale Kerk, indien dezelfde, gelijk velen vóór hen, den beslissenden stap deden door tot de Roomsche Kerk over te gaan.

Frankrijk. Een dreigbrief aan den paus.

Volgens de *Depêche de Toulouse* heeft een aantal Roomsche geestelijken uit Zuid-Frankrijk paus Benedictus XV de volgende dreigende woorden doen toekomen:

Heilige Vader! de Franche Katholieken zijn in deze dagen pijnlijk aangedaan door de beslissing die Mgr. Benzel, aartsbischop van Metz, genomen heeft, waardoor het beeld van de heilige Jeanne d'Arc uit alle kerken zijner diocese verwijderd moest worden en hare vereering verboden werd. Heilige Vader! Krachtens het kanonieke proces, dat door de heiligerklaring van de heilige des vaderlands bekrond werd, heeft de bisschop van Metz even weinig vrijheid de vereering van Jeanne d'Arc te verbieden, als de Franche bisschoppen in hunne diocesen de vereering kunnen tegengaan van de heilige Elisabeth van Hongarije onder het ijdele voorwendsel, dat deze heilige over een koninkrijk heerscht, dat tegenwoordig met ons land in oorlog is. De vereering van Jeanne d'Arc is den geloovigen en bisschoppen — ook den bisschop van Metz — krachtens een dogmatische beslissing van den heiligen stoel aangezegd. Mgr. Benzel heeft door het laten verwijderen van de beelden van Jeanne d'Arc zich voor den Heiligen stoel en de Katholieke wereld als een ketter en een verbreider van ketterij doen kennen. Tegen zulke overtreders zijn door het kerkrecht kanonieke straffen verordend, die van interdict tot afzetting gaan. Wij hebben dus grond om te gelooven, dat de bisschop van Metz weldra tot de orde geroepen worden zal door een kanonieke verneming en dat, als hij geen berouw toont, naar dit recht niet ongestraft blijft. De handeling van Mgr. Benzel, welke een zonde tegen de tucht en het dogma is, bleef ongewaakt, zoodat, door het in gebreke blijven van den Heiligen stoel, een voormalig Fransch senator den Duitschen bisschop een brief heeft moeten schrijven om zijn doen te brandmerken. Heilige Vader! Uwe Heilichheid zal niet aan eenvoudige leken de taak willen overlaten om de beslissingen van den apostolischen stoel te verdedigen. Anders zouden de katholieken van de geheele wereld in de gruwelijke en betreurenswaardige noodzakelijkheid zijn, tegen uwe Heilichheid onder de droevigste omstandigheden hunne consequenties te trekken. Met andere woorden, als hij den bisschop van Metz niet afzet, wanneer hij weigert zijn handeling te herroepen, zeggen wij de gehoorzaamheid op.

Nu is het waar, dat de Duitse bisschop van Metz bevolen heeft, het beeld van Jeanne d'Arc uit de kerken zijner diocese te verwijderen. Hij deed dit, omdat op Jeanne d'Arc het stempel van een Revanche-Heilige ook door ongelooften gedrukt was. Nu zal het met het opzegen van de gehoorzaamheid aan den paus zulk een vaart niet loopen. Maar toch bewijst het dreigement van Franche geestelijken, hoe prikkelbaar men in dezen tijd is. Reeds heeft de neutrale houding die de paus bij den wereldoorlog aannam en tot op dit oogenblik volhield in, Roomsche kringen van Frankrijk en daarbuiten groote ontstemming teweeggebracht. Dat de Heilige Stoel bisschop Benzel niet tot de orde riep, heeft de maat doen overloopen.

GEMENGD NIEUWS

In het begin van Mei schreef de hoogleraar Dr. Lietmann te Jena aan de etappencommandant te Kamerijk in N.-Frankrijk, of het niet mogelijk zijn zou, om ook een photographie te verkrijgen van het in 811 geschreven handschrift van het Gregoriaansche misboek, dat aldaar bewaard wordt.

Den 28sten Juni ontving de Universiteit van Jena, als antwoord op dit verzoek, een in leder gebonden boek van 250 bladzijden, waarin het oudste Duitse misboek, dat voor de geschiedenis van den Roomschen eeredienst van groot belang is, door middel van photographie wordt weergegeven.

Protest van Nederlanders. Vele Duitschers die in N.-Amerika wonen, hebben bij hun president geïntereceerd tegen het voortdurend leveren van oorlogsmateriaal aan de landen die tegen Duitschland krijt voeren. Ook Nederlanders in de Verenigde Staten hebben zich opgemerkt om ook tegen hetzelfde hun stem te verheffen. Men meent dit des te beter te kunnen doen als afstemmingen eener natie, die zich tot nog toe onzijdig hield. In de *Wachter* van 30 Juni wordt een concept van een dergelijk protest afgedrukt. Daarin wordt de president geprezen, omdat hij een biddag uitschreef voor het herstel van den vrede in Europa en een dag van verzoeking voor den Amerikaanse geestelijken, opdat in de Verenigde Staten de vrede zou gehandhaafd blijven. Maar als Amerikaanse burgers wijzen zij op de feiten, dat munten en andere oorlogsinstrumenten aan één partij der oorlogvoerende volken geleverd worden, dat de Amerikaanse pers gevoels van haat jegens een bevriende natie zoekt in te boezemen; dat het Lusitania-incident, al betreurt men dat er zooveel menschenlevens mede verloren gingen, eenzijdig wordt beoordeeld. Daarom verlangt men, dat de president zijn macht aanwenden zal om te maken, dat geen oorlogsmateriaal meer geleverd, dat het uiting geven aan vijandelijke gevoelens door de pers beperkt en dat het onderzoek van het Lusitania-incident alijdig ingesteld worde.

Dansverbod gehandhaafd. Het bestuur van de Sleesw.-Holsteinsche vereniging van hotelhouders richtte tot het Generaal-Commando het verzoek om het dansverbod minder streng door te voeren. De commanderende generaal antwoordde, dat het hem niet raadzaam voorkwam, het dansverbod op te heffen, omdat in groote, ernstigere kringen het aanstoot zou geven, als er gedurende den oorlog gelegenheid tot dansen gegeven werd. Ook gaven soldaten in veldbrieven te kennen, dat het hen met smart vervuld, als zij vernamen, dat terwijl zij hun leven in de waagschaal voor het geliefde vaderland stelden, men in het vaderland zelf lust in uitgelaten danspartijen toonde. Breeds kringen van ons volk zijn nog niet in volle mate doordrongen van hetgeen bij dezen oorlog op het spel staat. Men zou de kortzichtige verblindende trage gerustheid van velen in de hand werken, als het dansverbod opgeheven werd, want men werd dan versterkt in de gedachte, dat er geen nood meer. Met deze woorden wees de generaal het verzoek der hotelhouders van de hand.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE VREEMDE.

V.

NIEUWE DINGEN.

De kennis die de oude juffer Stevens en de jonge juffer Walburg met elkaar gemaakt hadden, leidde al spoedig tot vriendschap. Op het

eerste bezoek volgde een tweede en daarna meer.

't Sprekt van zelf, dat de heer Stevens nu ook Walburg meermalen ontmoette, wat hem ver van onaangenaam was. Niet alleen toch was zij naar het uiterlijk een lieflijke verschijning met iets edels in haar voorkomen, maar hij had reeds kunnen opmerken dat ook innerlijke schoonheid haar sierde. Zij was een vrouw die God vreesde en dat toonde in haar wandel, vooral ook in het trouw zorgen voor haar vader. Stevens kon dit te meer op prijs stellen, daar hij in Oost-Indië tal van vrouwen had gezien, die heel anders handelden en wandelden. Hij gevoelde dat wat geloof en leven betreft deze vrouw, schoon zeven jaar jonger dan hij, ver boven hem stond, en hij wenschte wel zelf te zijn zooals zij.

Doch hij begon ook iets anders te wenschen en dat was, kort gezegd, dat Walburg te eener tijd zijn vrouw zou worden. Wat afkomst betreft stond zij hoog genoeg voor een huwelijk met een ambtenaar der O. I. Compagnie. Hij op zijn beurt bezat of verdiende ruimschoots het noodige voor een gezin. Doch vooral werd Willem Stevens aangetrokken door haar stille vroomheid en haar zorg voor haar vader. Walburg haren zijds bleef steeds dankbaar voor hetgeen Stevens voor dien vader had gedaan. En zoo ontstond tusschen hen beiden een genegenheid die duurzaam werd. Eindelijk openbaarde Willem aan zijn moeder zijn voornemen Walburg ten huwelijk te vragen. En de oude vrouw, die het meisje nu goed had leeren kennen kon niet anders dan de keus van haar zoon zeer gelukkig noemen. Kort daarna had reeds het huwelijk plaats.

Willem had zijn moeder voorgesteld bij hem te komen inwonen, doch deze was te veel aan haar oude huis gehecht, en wenschte dit niet te verlaten. Wat den baron betreft die eveneens bij zijn dochter had kunnen blijven, hij maakte dit zelf onmogelijk door zijn dwaasheid. 'Ik kan', zoo sprak hij tot zijn vrienden, 'onmogelijk de tweede zijn, als ik tot een gezin behoort, en nu zou een jongere dan ik de hoofdpersoon wezen; dat gaat toch niet'. Wat men hier ook tegen inbracht, het baatte niet. Ten laatste huurde de baron een kleine kamer bij den meesterknecht van zijn pakhuis, en kon nu in dat vertrek onbeperkt gebieden. Voor zijn spijis en drank zorgde de vrouw des huizes. Zoo kon hij dan opperheer blijven, al was het in een klein gebied.

Zoo had dan de Heere voor Stevens trouwelijk gezorgd en hem boven bidden en denken gezegd. Want wel zegt de Schrift: 'Een goede vrouw komt van den Heere'. En een goede vrouw had hij verkregen, dit bleek telkens. Stevens was, gelijk we reeds zagen, een man die den dienst des Heere waarnam als een plicht, maar ook niet meer. Doch zijn vrouw wist wat de apostel bedoelt als hij er van spreekt, dat de liefde Gods in de harten der geloovigen is uitgestort. En door die liefde werd zij tot alle goet werk gedrongen.

Hoewel Stevens te Amsterdam geboren en opgevoed was, gevoelde hij er zich thans niet op zijn gemak al had hij ook een fraaie woning, die netjes was ingericht. De oorzaak lag daarin, dat hij zooveel jaren in de Indiën had vertoefd, en daar niet in groote steden maar meest in dorpen of op het vrije veld had gewoond. Hij was gewend geworden aan het vrije buitenleven, aan veel frische lucht en veel groen, en aan wandelingen in de natuur. Van dat alles nu stond in het toenmalig Amsterdam nog minder in dan in het tegenwoordige. Zoo begon dan Stevens hartelijk te verlangen naar een woning, die hem meer gelegenheid gaf zijn vroegere levenswijze te volgen.

Nog eer dan hij had durven hopen zag Stevens zijn wensch vervuld. Tusschen Amsterdam en het dorp Amstelveen liep en loopt nog een breede weg, die er echter toen eenigszins anders uitzag dan thans, nu Amsterdam zich reeds tot dezen buitenweg heeft uitgebreid en nieuwe stadswijken de vroegere weilanden vervangen. Destijds telde de Amstelveense weg bij Amsterdam verscheiden groote buitenplaatsen, waar rijke Amsterdammers den zomer doorbrachten, ver van de woelige stad die een half uur verwijderd lag.

In deze landelijke omgeving gelukte het Stevens een geschikte woning te vinden, waarvan de eene helft in gebruik was bij een gezin dat daar was gaan wonen wij man en vrouw beide in de stad niet recht gezond waren en hoopten buiten beter te worden. Niemand kon vermoeden van wat groote betekenis het zijn zou dat onze Stevens juist hier te recht kwam.

Hij zelf en zijn vrouw hadden veel genoegen in hun nieuwe woning. Elken morgen deed Stevens niet de zoogenoemde Dubbele buurt langs den Overtoom, toen ook een buitenweg, het rijtje naar de stad, dat zoowel lastig als genoegeel kon zijn al maar het jaargetij was. Van een omnibus of iets dergelijks was daar toen voorreest nog geen sprake.

BRIEFWISSELING.

Etelijke vragen komen erlang aan de beurt.

HOOGENRIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Ouddorp, T. Bouma, te Doorn. — Meerkkerk, P. van Hoven, te Krampen a/d Lek. — Opperdoes, J. van Henten, te Wijckel. — Zwartsluis, B. van Halsema, te Haastrecht. — Oldemarkt, J. Visser, te Nieuwendam. — Duurswoude, J. Scholten, te Roden. — Plaam c.a., G. H. de Jonge, te Scharnegoutum. — Nieuwkerk (Z.), G. Klumper, te Gouda.

AANGENOMEN: Nieuw Lekkerkerk, L. H. Duin, te Zwello.

HEDANKT: Drogemham (B) G. H. de Jonge, te Scharnegoutum. — Teum, G. D. Scheepma, te Roodeschol. — Pieterburen (Gr.), Z. Hoek, te Zonnemaire. — Hellevoetsluis en Nieuw Helvoet, S. Kamper, te Oldebroek. — Ten Boer, J. Jansen, te Bunn.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Wijk aan Duin, B. ter Haar Romeny, te Voorhout. — Nieuwenhoorn, J. M. Doorenbos, te Wormer. — Durgdham, L. Emmen, te den Bommel (Z.-H.). — Nijkerkerken, J. Kijne, te Ierske. — Beesd, G. J. C. Rijnders, te Doorn. — Bleskensgraaf, P. Krust, te Goudarak. — Bruchem en Kerkwijk, R. v. d. Wal, te Hoevelaken.

AANGENOMEN: naar Lettelbert, A. J. Svanbäck, te Wouterswoude. — Ede, P. Zandt, te IJsselmuiden.

HEDANKT: Schoorewoud, A. van der Sluis, te Huisge (N.-H.). — Oud-Beijerland (vac.), J. H. Gunning, E. Buijs. — Oud-Beijerland (vac.), J. H. Gunning, E. Buijs. — Oud-Beijerland (vac.), J. H. Gunning, E. Buijs. — Oud-Beijerland (vac.), J. H. Gunning, E. Buijs.

Advertentiën.

De Raad der Geref. Kerk te Wintum (Gr.) geeft bij dezen kennis van 't overlijden van zijn geliefd mede-lid

SIEBRAND VEENSTRA,

in den ouderdom van 50 jaren.

Met de vele gaven, hem van God geschonken, diende hij de Kerk te dezer plaatse eerst als Diaken, later als Ouderling; nu ging hij in, naar wij gelooven, in de vreugde zijns Heeren.

Trooste de Heere de diepbedroefde Weduwe en hare kinderen.

Namens den Raad der Gereformeerde Kerk voornemens, Ds. J. H. VISSER, Praeses, K. D. v. D. KOOY, Scriba.

Den 21sten Augustus ontviel ons door den dood, onze beminde Broeder

ABRAHAM KLAUWIJK,

die én vroeger én in den laatsten tijd de Gemeente diende als Diaken.

Wij gedenken hem met oprechte waardeering als een Broeder, die zich in eenvoudigheid en van harte gaf voor 's Heeren Kerk; en leven in het vertrouwen en in de hoop, dat de Heere in Zijne genade hem Zijn heil zal doen zien.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Delft,

C. W. E. PLOOS VAN AMSTEL, h. t. Praeses.

G. VAN DER BRUGGE, Scriba.

Voor de talrijke blijken van hartelijke deelneming, ontvangen bij het overlijden van mijne onvergetelijke Echtgenote, breng ik, mede namens mijne kinderen en wederzijdsche familie, langs dezen weg mijn innigen dank.

Dr. L. BOUMAN.

Groningen, Augustus 1915.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

SPERO's lijvige brochure „De Sjóool en de nederdaling ter helle“ ligt in den boekhandel voor U gereed.

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

3^e geheel hersiene druk van
HET HUWELIJK
DOOR DR. A. DUPONT
Geneesheer-Directeur te Ermelo

Een uitstekend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de DERDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs f 1.00, in stempelp. f 2.40. Verkoopbaar in elken Boekhandel en bij den Uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerig prospectus.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD.

Eerstvolgende Afvaarten naar:

PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO en BUENOS-AYRES.

STOOMSCHIP.	Vertrek van				
	Amsterdam.	La Cerna.	Vigo.	Leixoes.	Lissabon.
1) ZEELANDIA . . .	1 Sept.	4 Sept.	5 Sept.	—	6 Sept.
2) Vrachtoomschip .	8 „	—	—	—	—
3) GELRIA . . .	15 „	18 Sept.	19 Sept.	—	20 Sept.
4) Vrachtoomschip .	22 „	—	—	28 Sept.	29 „
5) HOLLANDIA . . .	29 „	2 Oct.	3 Oct.	—	4 Oct.

1) Sneldienst voor Passagiers en Ijzgoederen naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Ayres. Naar Pernambuco en Bahia alleen voor Passagiers.

2) Vrachtdienst naar Montevideo en Buenos-Ayres (Rosario).

3) Vrachtdienst naar Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro en Santos (eventueel ook naar Natal, Cabedelo, Macao en Victoria).

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot den KONINKL. HOLLANDSCHEN LLOYD, Prins Hendrikdijk 131 te Amsterdam, Telegram-adres: REALLOYD, of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON; te 's-Gravenhage: CRANS & Co.

Vraagt proefaflevering van en abonneert U op het

Paedagogisch Tijdschrift

voor het

Christelijk Onderwijs.

Tevens orgaan der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs.

ONDER REDACTIE VAN

K. VAN DEN BERG. — A. JONKMAN, J. Th. R. SCHREUDER en H. J. VAN WIJLEN.

MET MEDEWERKING VAN

Prof. Dr. H. BAVINCK, Prof. Dr. L. BOUMAN, Prof. Dr. W. GEESINK, Prof. Dr. H. VISSCHER, Prof. Dr. J. WOLTER, Dr. S. O. LOS, Dr. R. J. KRAMER, Dr. J. L. PIERSON, Dr. J. C. SIKKEL, Dr. J. P. TAZELAAR, Dr. H. A. WESTSTRAAT, K. BRANTS, H. BILLEVELD, A. J. DREWS, H. J. EMOUS, J. W. ENGELKES, J. H. FRANKEN, J. GRAS, F. KALSBEK, A. A. KLEIJN, A. KLOOSTERMAN, T. v. D. KOOIJ, L. LOOIJEN, H. MILO, J. v. D. MOLEN, E. v. NIEKERKEN, P. OOSTERLEE, O. F. W. RIETVELD, A. J. SCHREUDER, S. STEMERDING, J. STRIKWERDA, W. SWIJNENBURG, W. UTTENBOGAARD, J. v. D. WAALS, A. WAASDORP, R. VAN WAGENINGEN, H. WEILAND, K. WIELEMAKER, J. A. WIJVELDT, B. J. WIJVELDT, C. ZIJDERVELD.

Dit Tijdschrift verschijnt maandelijks met als Bijvoegsel de zes nummers van de „RECESSIONSBOEK“. Prijs f 2.50 per jaargang. Men verbindt zich voor den geheelen jaargang.

Uitgave van DRUKKERIJ DE STANDAARD, Amsterdam.

De Groninger Brandwaarborg - Maatschappij.

HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

Speciale afdeeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.

EEN NIEUW BOEK VAN MAURO

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen zoeven

De Dag des Menschen

UIT HET ENGELSCH VAN

Mr. PHILIP MAURO

Schrijver van: „666. Het Getal der Menschen“

238 Pagina's. Prijs f 1.50. In stempelp. f 1.90.

Bij alle Boekhandelaren voorhanden.

Niemand verzulme dit interessante boek te lezen

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributies:

door den heer W. Sliep uit Akkerwoude f 3.50, uit Dantunawoude f 26, uit Driesum f 16, uit Murmerwoude f 3.50, uit Rinsumageest f 68.50, uit Sybrandahuis f 9.50, uit Wouterswoude f 9.50, samen f 134.50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Zuilen f 1.80; te Emmen f 7.96; te 2e Exloermond f 4.86; te Nieuwbuinen f 7.07; te Nieuwepokela f 28.76; te Nieuwveeningen f 9.32; te Onstwedde f 20.32; te Sellingen f 6.95; te Stads-kanal f 32.29; te Musselkanal f 15.43; te Terapel f 8.37; te Vlachtwedde f 2.56; te Wildervank f 31.00; te Baaloo f 23.45; te Houwerzijl f 11.04; te Leens f 18.24; te Middeldum f 100.91; te Pieterburen f 6.01; te Roodeschol f 32.25; te Schouwerzijl f 6.80; te Uithuizen f 24.60; te Uithuizemeeden f 22.80; te Uilrum f 23.36; te Warfium f 12.99; te Wintum f 24.99; te Zoutkamp f 16.50; te Hijken f 4; te Westerbork f 5.77; te Vledder f 2.29; te Dwingelo f 18.11; te Beilen f 15.68.

Voor de Medische Faculteit:

(Contributien) door den heer A. den Besten uit Hoornaar f 14.50, uit Meerkkerk f 3, uit Nieuwland f 6, uit Noordeloos f 5, uit Otterland f 1, samen f 29.50; door den heer W. Sliep uit Akkerwoude f 0.50, uit Murmerwoude f 1, uit Rinsumageest f 3, uit Sybrandahuis f 3, samen f 7.50.

Voor het TE KORT:

collece Geref. Kerk te Baaloo f 31.85.

Voor het Studenten Studiefonds:

deposito ontvangen door Ds. H. A. Munnik Jr., Bunschoten f 12.50.

H. W. v. MARLE Jr., Penningmeester.

Amsterdam Keizersgracht 162.

Drukkerij De Standaard Amsterdam

Warmoesstraat 96 - Int. Tel. Noord 2315

Circulaires :- Programma's
Convocatiën :- Bestekken
Aandelen :- Prospecti
Dissertatiën
en alle andere Drukwerken

Vervoering vlog en not

Prijshorokoning bijlij

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen heden:

IN HEILIGE HOEDE

EEN TWAALFTAL

OVERDENKINGEN

DOOR

P. J. SMINK J.Bzn.

Prijs f 1.— Gebonden f 1.40

Een zeer aanbevelenswaardig boek, geschreven met het oog op den donkeren tijd dien wij thans beleven.

Den leden van de Vereeniging ter bevordering der Christelijke Lectuur is dit boek gratis toegezonden.

Spaarbank

VOOR DE
Stad AMSTERDAM.
(Opgericht in 1848).

Hoofdbureau,

Singel 544—546.

Geopend:

ELKEN WERKDAG van des morgens half 10 tot des avonds half 9 uur.

Bijbureaux:

Bloemgracht 33
Haarlemmerplein 4
Bilderdykstraat 194
Ceintuurbaan 131
Zeemanshuis, Kadijsplein 3
Iste Van Swindenstraat 19.
Brededorstraat 103.

Geopend:

ELKEN WERKDAG des morgens van half 10 tot half 1 en des avonds van half 7 tot half 9 uur.

Mr. H. J. J. POST,

Directeur.

ABSHAUBBIN's of

Anti-Rheumatische Watten.

Deze watten zijn het zekerst werkend middel tegen alle pijnen of ongemakken door gevatte koude ontstaan, bijzonder voor de zoorzeer gevreesde plaag, Rheumatiek, Kiepijn, Schouderpijn, Spierpijn in nek, armen of beenen enz. enz. Bij het heersende weer kan men spoedig van die boze pijnen verlost zijn door het gebruik mijner sinds 50 jaren beroemde watten. Ze zijn uitstekend, goedkoop en onschadelijk voor het gebruik tegen andere kwalen.

Prijs 30 cents per pakje.

Verkrijgbaar bij den hoofdepothouder A. BRETVELT Az., Delft en verder bij:

W. A. Schade & Zonen, Amsterdam, Nieuwendijk

Christiaan Annegarn, Amsterdam, Paleisstr. 5

Singel.

Gez. Mann, de Huisvrouw, Amsterdam,

Heiligenweg.

Jacobson & Mann, Amsterdam, Jodenbreestraat.

Mej. N. Moransard, Haarlem, de Vliet.

H. Meijer, Haarlem, in de Katoenbaan.

A. Vlaanderen, Hilversum.

G. de Barbanson, Nieuwediep.

Iserief & Zonen, Den Haag, Veenestraat.

M. R. C. Lippitz, Hoorn.

L. van der Vaart, 's-Boesch.

J. C. van Aken-Kroonen, Breda.

Beuzemaker & Co., Leiden, Vischmarkt.

Gez. Wassink, Arnhem.

Gez. Weghuis, Zwolle.

G. J. Rijdsdijk, Ridderkerk.

P. Bonthond, Steenwijk.

P. Grashuis, Zaandam.

Wederkoopers gevraagd.